

www.e-rara.ch

[Primum volumen]

Eiusdem Xylandri ad candidum lectorem de hac secunda editione &
annotationibus suis, praefatiuncula

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

EIVSDEM XYLANDRI AD
candidum Lectorem de hac secunda editione &
Annotationibus suis, præfatiuncula.

VINQUENNIVM iam, & aliquanto
amplius elapsum est ab eo tempo
re, quo ad alterū hoc Plutarchi o
perū volumen in Latinum sermo
nem conuertendum seriō accinge
re me cepi. Sub idem tempus etiā
de Græco opere recudendo Eusebius Episcopus,
typographus Basiliensis, cogitabat. cui cū in ca
stigando eo operam nostram liberaliter obtulisse
mus, manuscripto sumus ab eo instructi codice, i
tēq; Aldino. De hoc dicere nihil attinet. Sed ma
nu scriptus ille maiorem partem eorū non habet,
qui sunt in Aldino, libri: & præcipuē ij desideran
tur in eo, qui mendis scatent grauioribus, & lacu
nis sunt interrupti cō pluribus. qua de re in Anno
tationibus alicubi conquestus sum. Erat iā tam in
expectatione editio Plutarchi Græcorum operū
ea, quæ huius ipsius demum anni verno Franco
fordiensi mercatu ex officina Henrici Stephani
Geneuensis typographi, de optimis quibusq; scri
ptoribus & rep. litteraria præclarissimè promeri
ti, in publicū emissā prostritit. Itaq; etsi mea potissi
mū fretus industria & qualicūq; (nihil enim ma
gnū nobis arrogamus) eruditione, nulla tamen
vel despiciabili etiā re contemta, quæ quoquo mo
do adiumento esse posse videretur, paulatim ac vt
res meæ ferebant plenæ variarū interpellationū,
& in emendandis & in interpretandis Plutarchi
scriptis progrediebar: tamen spe iā editionē illam
deuo-

PRÆFATIVNCVLÆ.

deuorauerā, animōq; præceperam voluptatē, quā mihi integrandis eius præsidio Plutarchi, castigandisq; locis miserē passim toto opere fedatis percepturus videbar. Quod quidē ingenuē semper & apertē præ me tuli. Enim verò celsitæ illud Enniæ fuisse argumentum mihi rectissimē in promptu situm interim, animaduerto. Nam Græcus quidē codex, vt est nostra opera correctus, nō tā nostro consilio, quā certorum hominum voluntate, editus nondū est: bienniū verò à versionis nostræ editione iam effluxit. Cuius editionis vt tunc temporis graues habui causas maturādæ: ita eius nequē adhuc pœnituit, neq; etiamnum video cur pœnitere possit aut debeat. Primum enim si Græca ista Geneuensis editio exspectationi meæ vel abundē satisfecisset: frustra tamē tantum temporis editioni meæ producturum me fuisse sentio: cum vix, ac ne vix quidē integrum mihi esset ex ista meam locupletare, ornare, aut etiam corrigere. adeo accuratē omnē tantū non fruendi libris istis ære proprio emtis potestatem autor eius circumscripsit. metu fortasse plagiariorum, quos si odit, plane mecum sentit. Nunc, cum mea editio sesquienio illam anteuenterit: nemo scilicet ita præposterus est, qui ea me siue vsum siue adiutum suspicaturus etiam sit. Deinde, si locus veritati & libertati est, vt debet, relictus aliquis, mihi profectō pro mea persona pronunciare licet de editione ista, *ὁ δὲ πρὸς τὸν* quod bona cum pace autoris dictum volo. Non enim alienos labores contemno, sed meos perfunctoriē tutor, atque vt calumnias amoliar quorundam omnia ex indicibus æstiman tiū, id dico, quod quale sit, iā nūc adeo in promptu est cuius medio criter erudito peruidere, Græcus

AD LECTOREM

fanè horum librorum codex, quem meo ego stu-
 dio, meis auspiciis, codice Episcopiano non raro
 adiutus quidem, sed auxilio eius in difficillimis ac
 plurimis locis destitutus, correctũ ac magna par-
 te sanatũ habeo, publicatus (vt dixi) non est, in lu-
 cem suo tempore, vtq; nobis dignum est, ipse etiã
 ,pditurus. Interim (ne de vniuersis dicam) vel eorũ
 opusculorum, quorum me viuò quidem, sed neq;
 conscio neque volente versiones nostras Step-
 hanus vsurpauit in Latina sua editione, cũ græcis i-
 pfius cõparatio sufficit demonstrando, quã mul-
 ta ego, crassa etiam (vt sic loquar) & absurda men-
 da industriæ meæ fretus viribus sustulerim, in Græ-
 co eius codice etiamnum exstantia, quã multa
 suæ integritati restituerim, ibi adhuc mutilata. Sta-
 tueram hoc loco exempla quædam proferre, & e-
 rat facilimum. Sed præstat diligentia studiosorum
 harum rerum isthuc relinquere: & Annotationes
 has nostras qui leget, satis ansæ habebit ad depræ-
 hendendum quod dixi, & pernoscendum. Certè
 pauca admodum sunt ab altera parte, quæ (si inte-
 grum mihi fuisset) vsurpaturus eram, ita meã an-
 teuertente editionem: aut saltem in hac mearum
 Annotationũ editione inseruissẽ. Sed talia, totq;
 sunt ea, vt nullo pœnè labore pro se quisq; dũ ver-
 sionem nostram cum græcis eius cõferet, sibi an-
 notare, nostramq; lucubrationem inde suo arbi-
 trio corrigere possit. Hoc enim puto omnib. lice-
 re. postremò, cõmittendũ mihi nullo modo fuit,
 vt aut fructum laboriosissimæ nostrę lucubratio-
 nis aut reip. diutius inuidere, aut mihi meisq; reb.
 deesse videri possem. Existimabam enim à mul-
 tis bonis gratiã me initurum, si quamprimũ e-
 derem in lucẽ tanti scriptoris tam honesta, vtilia,
 iucun-

PRAEFATIVNCVLA.

iucūdāq; scripta omnia Latine & fideliter expressa. Et quanquam de Plutarcho nihil causę erat cur ira essem sollicitus edendo, vt Achilles Homericus de Hectore interficiendo,

μή τις κῦδος ἔλθοιτο βαλὼν, ὁ δὲ δούτερος ἔλθοι.

tamen rationem habendam esse temporis multa me monebant, quæ heic enarrari non debent. Id quidem erat mihi persuasissimum, fore vt denuò hanc versionem ederem: quam adiutus aliorū publicata priuatāue etiam opera & subsidiis auctiorem, pleniorē, castigatioremq; videbar daturus. Verū hoc adhuc abs re fuit, iis, quas cōmemoravi, de causis. Nunc ergo denuò prodit versio Plutarchicorum scriptorum nostra, sanè à priore non admodū diuersa: sed annotationibus nostris aucta, quib. colophonem toti operi imposuisse existimari queamus. Equidē superiori editioni adiunxissem eas, nisi mihi & angustia temporis obstitissent, & spes multo maxima fuisset omnia politiora, auctioraq; postmodo edendi. Nunc video peropportune in hoc tempus eas esse reiectas, cū interea non pauca nobis ad animū acciderint, ad recognoscendas eas & percolēdas facientia. Candidus & non ineruditus lector facile iudicabit, quanto mihi hæc labore, quibus constiterint molestiis. Nam & versionis nostræ rationem subinde reddimus, & identidem Græci codicis sordes detergimus, vitia detegimus, frequēter persanamus, interdum de remedio coniecturas nostras proponimus, quas vel approbent docti, vel melioribus ac firmioribus prolatis antiquent. Non sum valde sollicitus ne quis nostram versionem aliis postponat vt deteriore. Profecto enim annotatio-

AD LECTOREM

nes hæc docere possunt, quæ res me impulerint, ut quædam etiam post summos & incomparabilis doctrinæ viros, Turnebum maximè, Budæum, Iunium, Erasmum, aliósq; idq; aliter adeò interpretarer. Multorum etiã obscurorum locorum intelligentiam patefecimus, & obiter etiam aliorum autorum dicta attigimus. Contraxi autem has annotationes in quantam potui breuitatem innumeris præcisiss quæ videbãtur leuiora. Adde nostris quæ attulit in quosdam libellos Henricus Stephanus non aspernanda: accedes me hercle ad intelligendum Plutarchum non malè instructus. Quod si ubi nostræ versiones ac annotationes cū eius lectione aut annotationibus conspirabunt (quod obseruaui aliquoties accidisse) nō est vlla idonea de alterutro nostram furti suspicio, cū & annotationes nostras multò antè scriptas quàm Plutarchus prodiit in lucem, Stephanianus demonstrari euidentissimis argumentis possit, atque omnino constet: & Stephanus si coniecturam facere de emendandis Plutarchi libris ex versione nostra fatigisset, aliquot centuriis mendorum liberatū dare nobis, multoq; rectius pexum & politum Plutarchum Græcum potuerit. Eodem pertinet quod vnum atq; alterum locum à me præteritum in vertendo reprehendi, atq; re diligentius considerata, excussisq; aduersariis & libris nostris, pænè eodē quo Henricus modo emendauisse me sensi. neq; miratus sum qui eodem studio eosdem libros legissent, eadem etiam obseruasse. quod propter vitiligatores & malè de rectè facientib. iudicantes obiter innuēdum duxi. Multa ego iam ab aliquot annis annotaui, cum varias lectiones conscribere sta-

PRAEFATIVNCVLA.

re statuissem, quæ interim ab aliis itidem obseruata, atq; publicè edita vidi. Neq; tamen ita omnia mihi tempus præripuit, vt mea prorsus ideò abicienda censeam. Quòd de meis annotationibus multo magis statui. Quàm autem ego multa notauerim, correxerim, explicauerim, indicauerim ab aliis prætermissa, satis [supérq;] vnum Sympsiacôn opus potest docere. Vbi si qua me fugerūt, & ab ipso sunt restituta, ab ipso petantur & describantur licet. nō enim aliena vsurpare animus est. Mihi satis est gloriæ partum, quod primus omnium totum PLVTARCHVM, quantus ad nos peruenit, aggressus latine interpretari, non infelicitè absolui, annotationibúsq; illustraui, si nihil aliud, laboriosissimis. Fragmenta & reliquias, & quorundam emendationes expositionesque non paucorum locorum alio tempore cur persequi, quàm huic operi adiūgere malim, causam habeo satis grauem. etsi breui, (vt spero) hoc quoque in remp. litterariam Plutarchumq; nostrum officio defungemur. Quod sicubi rem acu non tetigimus (& non dubito quandoq; me in tam vario ac difficili opere lapsum fuisse) gratiam nobis facile facient homines ingenui & humanarum virium, nostrarumq; miseriarū ratiocinatores probi. quos cogitare velim, me discere non recusare: contemtorem invidiæ nihilominus & inutilem rixarum. Fruantur igitur nostris laboribus qui volēt & poterunt: & nos ament, Deumq; orent vt in posterum quoq; piis nostris & publicè commodaturis aliquando conatibus, gratiam suam ac vires sufficiat. Interim caueant sibi moneo, atq; (si dignum est) rogo qui de alieno rem suam factitant, ne cum

AD LECTOREM.

IMPERATOR Romanorum & versionem hæc nostrā & additiones has suo diplomate nobis dato munierit cōtra ipsorum temeritatem atq; iniurias, plagiariorū potius more pœnas dare, quàm bonorum virorū officio fungi voluisse videri iure possint. non enim deerimus dignitati, iurique nostro, si nihil benè merendo & rectè monèdo profecerimus. Denique lectores maximo opere rogo, vt Illustrissimo & Clementissimo, Principi Ludouico Friderici Electoris Palatini F. Bauariæ duci, domino meo clementissimo, acceptum ferant quicquid cū ex versione, tum ex annotationib. hisce nostris ad se vtilitatis atque delectationis redibit. Eius enim munificentia atque humanitate recreatus (pro quibus & agemus vt spero plenius, & referemus etiam Deo adiutante debitas ipsius virtutibus & celsitudini gratias suo loco atque tempore) ad persequendas reliquias horum aliorūque laborum maiore cū animi tranquillitate & alacritate perrexi. Vale.

Pridie Idus Sextil. 1572.

Heidelberga.

ERRATA QVAEDAM SIC

emendabis nostro ductu: cætera pro tua
industria & candore.

INTOMO PRIMO.

5.37 Puercia 19.1 pro Theodorus, lege Theocritus 20.5 pro Elida, Elide 29.10 lege, pugnacis at Hectoris 33.32 leg. Ita. nam 40.16 in margine Iliad, non i. 42.20 Iupiter 50.3 protinus 57.12 lege clara clytemnestre 58.8 Iuppiter, sic et 104.17. 62.18 Clare Men. 64.26 bonis quæ semper & 29. virtutis 72.19 ac- curatè 76.29 ποσάμ 31. βούταμ 77.1 γαγίσσα 78.33 in mar-